

INLEDNING

Denna skrift är resultatet av ett examensarbete i Arkitektur vid Tekniska högskolan i Stockholm, utfört under 1982. Det är den avslutande uppgiften under grundutbildningen. Val av ämne och planering av arbete ska eleverna utföra själva.

Vi, Birgitta Elvingson och Barbro Parck, valde att inrikta oss på den svenska byggnadstraditionen och problematiken kring hur kulturhistoriskt känsliga miljöer ska behandlas.

Under sommaren och hösten 1981 besökte vi vid ett par tillfällen Leksands kommun, såg oss omkring och pratade med stadsarkitekt Lars Mats och kulturintendent Kersti Jobs-Björklöf. Vi bestämde oss för att koncentrera arbetet på byn Ullvi, en av de kulturhistoriskt intressanta byarna utmed Österdalälven. Dessa byar ligger som pärlband på bergssluttningarna utmed älven, i sydostlig riktning från Leksand.

Vi introducerades i Ullvi vid bystämman's årsmöte av Lillie Hägglund, som då redovisade sitt examensarbete, en inventering av byn. Vi ville, med vårt examensarbete, studera byggnadskulturen och med ledning av dessa kunskaper ge exempel på vad som är viktigt att tänka på vid bygge i känsliga miljöer. För att hålla arbetet inom rimliga gränser valde vi att studera bostadshusen i första hand.

Skolan

Vi inledde examensarbetet med att under vårterminens slutskede arbeta tillsammans med barnen i klass 5/6. Målet var att de skulle upptäcka sin hemmiljö, förklara orsakerna till att det ser ut som det gör samt att visa hur det kan gå till att förändra sin omgivning.

Barnen lärde oss mycket under den här perioden, den sammansmälte med den inventeringsfas som är så viktig när det gäller att lära känna och förstå en miljö.

Inventering

Ett av de främsta medlen för att studera en miljö är att teckna, eftersom det skärper iakttagelseförmågan. Därför ingick det som en naturlig del i inventeringen. Andra delar var uppmätningar av gårdar i och utanför Ullvi och en 2½-veckors kurs i timring. Vi gjorde dessutom studiebesök bland annat i Gagnef Kyrkby, ett nytt bostadsområde med ambitionen att vara anpassat till ett äldre byggnadsskick.

Skissarbete och projekt

Under inventeringsfasen stötte vi upprepade gånger på många av de problem som är vanliga i dessa byar. Det som särskilt intresserade oss är de problem som gäller komplettering av befintlig bebyggelse. Vi studerade detta ur tre synvinklar:

- tillbyggnad
- nybebyggelse; ett mindre område
- nytt bostadshus

De två första genomförde vi i skissform för att få underlag för våra ställningstaganden till hur ett nytt bostadshus ska utformas.